

Fark ettin mi 2. binyılın başından beri Türkiye git gide daha da antidemokratik bir ülke haline geliyor?

3 Kasım 2010 seçimleri tam bir kargaşa içinde geçti. TBMM’de yer alan partilerin tabanla bağlantısında kopukluklar olduğu bir zamanda seçime gidildi. İki partinin seçime girmeleri konusunda hukuki sorunlar bulunuyordu; zaten seçimler yapıldıktan sonra bunlardan birinin seçimlere katılamayacağı belirlendi ve bu durum seçimlerin sonuçlarının milletvekili dağılımını anlamlı biçimde değiştirmesine karşın yokumsandı.

Tedirginlik ve tepkilerin yoğun olduğu, insanların kafalarının karışık olduğu bir durumda, oylar makul değerlendirmelerin değil karmaşık duyarlılıkların yansıması oldu. Salim kafayla oy kararı vermek için vakitleri olmayan seçmenlerin çoğu verdikleri oy konusunda ikircikliydi. Bütün bunlar yetmezmiş gibi, seçmenlerin ne anlama geldiği belirsiz bu oylarının ancak %28’ini almış olan bir parti TBMM’nde insanların %66’sının temsil yetkisine sahipmiş gibi yer aldı. Demokratik temsil bakımından bakıldığında minik değilse bile ufak bir azınlığın hükümet olmasının ötesine geçmeyecek bu koşulda, destekçilerinin bile kolay kolay inanamayacakları milletin tümünün temsilcisi oldukları teziyle, toplam seçmenin % 72’sinin -ki bu, dile kolay otuz milyon beş yüz doksan sekiz bin yedi yüz doksan sekiz kişi demektir- oy vermemiş olduğu iktidar, kendine oy vermeyen çoğunun benimsemediği uygulamaları fütursuzca uyguladı.

Seçim düzeninin bozukluğu sonucu olarak, kendilerine oy vermeyen seçmenlerin dağınlığı sayesinde hükümete gelen küçük azınlık, demokratik azınlık hükümetlerinden beklendiği üzere temkinli değil, tam tersine cüretkar davrandı. Uygulandığı zaman demokratik destek bulmayan ancak sonuçları ortaya çıktıkça benimsenen politikalar üreten bir öncü parti olmadığı da, izleyen seçimlerde ortaya çıktı.

Antidemokratik bir tavır içinde, devletin tüm imkanlarını seçimlerde daha fazla oy alma hedefiyle, ülkeye ve yurttaşlara faydası değil zararı olan havuç-sopa politikalarını uygulamak için kullanmasına ve normal koşullarda yerel seçimlerde merkezi iktidardaki parti lehine

tarafgir sonuçlar çıkmasına karşın iktidar partisinin oy oranı (%30.8) mecliste temsil ettikleri %66’nın yarısını bile bulamadı.

22 Temmuz 2007 seçim süreci yazın ortasında, doğrudan toplumsal ve iletişimsel bağların zayıfladığı, yani insanların darmadağın olduğu tatil döneminde gerçekleşti. Muhalefet partilerinde seçim sürecine girerken olmadık gariplikler yaşandı. Seçimlere ittifaklar kurarak giren muhalefet partileri, koşullar muhalefet yapmak için oldukça uygun olmakla birlikte, sobaya elini srmemeye itina gösteren birinin tedirginliği benzeri bir tedirginlikle itici bir propaganda süreci geçirdiler.

İktidar partisinin fütursuz havuç-sopa uygulamaları sandıklar kapanana kadar sürdü ve koşullar kendi lehine olmasına karşın toplayabildiği oy toplam seçmenlerin %38,15’nde kaldı; elbette oyunu artırmasına karşın azınlıkta kalırken TBMM’nde %62’lik bir pay kazandı. Bu seçimlerdeki demokratik gelişme olarak nitelenebilecek yegane sonuç seçim barajından dolayı temsil edilemeyen bir kesimin bağımsız aday gösterek meclise girmesi oldu; ancak bu da, pratikte beklenenin tam tersi sonuç verdi. Görüntüde iktidar partisiyle tersleşme, fiiliyatta iktidar partisini tamamlayıcı olma politikaları güderek temsil ettikleri kitleyle orantısız bir inisiyatif elde ettiler; üstelik temsile soyundukları insanlara faydası olmayan göstermelik taleplerle tabanını oyalarken kritik durumlarda iktidar partisinin gücüne g kattılar.

Toplumsal ve davranışsal bilimler açısından baktığımda, bu dönem boyunca iktidar partisinin ye ve yöneticilerinin rolü bulunmakla birlikte, olup bitenlerin bir yandan kendi aramızdan çıkardığımız bu insanların istenciyle olmadığı, diğer yandan da onların tek tek ve birlikte yetenek ve glerinin çok daha fazlasını gerektirdiği izlenimlerini alıyorum. Olanların ussallaştırılması için suçlu görülenlerin ilk fırsatta cezalandırılması talep edilebilir, ancak asıl yapmamız gereken bizleri bu duruma düşüren koşulları değiştirmek olmalıdır, bu da davranışımızı değiştirerek olabilir.

Haziran 2011’deki seçimin sonucu ne yönde olursa olsun demokratik olarak nitelenebilmesi

olanak dahilinde gözüküyor. Yine de, gereksinim duyduğumuz davranış değişikliğine bu seçimle başlayabiliriz. “O parti o oyu bu parti bu oyu alacak, bu durumda ben de şu partiye oy vereyim.” gibi akıl yürütmelerle ussal oyun kurarsak; “Bu lideri çok beğeniyorum; onun için onun partisine oy vereyim.” mealinden estetik; “Ben hep o partiye veririm.” mealinden sabit fikirli; bizimkiler her kimse “Bizimkiler ona işaret ediyor; ben de ona vereyim.” mealinden taklitçi yaklaşımları bir yana bırakıp seçilecekmiş seçilmeyecekmiş umursamadan, hangi partiden olduğuna bakmadan “Beni temsile bu adaylardan hangi en uygundur?” diye değerlendirip ona göre oy verebiliriz; aksi halde, bu seçimlerde de yine oyuncu değil oyuncak olmamıza bizzat yol açmış oluruz.

Bu işler yasayla olmaz: Seçimlerin hemen sonrasında başlayarak bir yandan demokratik denetimin gelişmesi, diğer yandan partiler ve seçim sisteminin demokratikleşmesi doğrultusunda gelişmelere yol açacak asıl davranış değişikliğine gitmezsek -hangi siyasal eğilimden olursak olalım, neye güvenirsek güvenelim, kimsenin kurtuluşu yok- yaşama koşullarımız gittikçe daha bunaltıcı olacak.

2002, 2004 ve 2007 Seçim Sonucu: Oylar

PARTİ ADI	2002	2004	2007
ADALET VE KALKINMA PARTİSİ	10.808.229	13.447.287	16.327.291
ANAVATAN PARTİSİ	1.618.465	807.761	-
AYDINLIK TÜRKİYE PARTİSİ	-	3.872	100.982
BAĞIMSIZ TÜRKİYE PARTİSİ	150.482	154.495	182.095
BÜYÜK BİRLİK PARTİSİ	322.093	374.125	-
CUMHURİYET HALK PARTİSİ	6.113.352	5.882.810	7.317.808
DEMOKRAT PARTİ	-	7.837	1.898.873
DEMOKRATİK HALK PARTİSİ	1.960.660	-	-
DEMOKRATİK SOL PARTİ	384.009	683.266	-
DOĞRU YOL PARTİSİ	3.008.942	3.216.213	-

PARTİ ADI	2002	2004	2007
EMEĞİN PARTİSİ	-	18.695	26.292
GENÇ PARTİ	2.285.598	839.856	1.064.871
HALKIN YÜKSELİŞİ PARTİSİ	-	-	17.901
LİBERAL DEMOKRAT PARTİ	89.331	0	35.364
MİLLET PARTİSİ	68.271	8.711	-
MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ	2.635.787	3.372.249	5.001.869
SAADET PARTİSİ	785.489	1.297.681	820.289
SOSYALDEMOKRAT HALK PARTİSİ	-	1.662.280	-
TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ	59.180	85.178	79.258
YENİ TÜRKİYE PARTİSİ	363.869	79.584	-
YURT PARTİSİ	294.909	-	-
ÖZGÜRLÜK VE DAYANIŞMA PARTİSİ	106.023	12.379	52.055
İŞÇİ PARTİSİ	159.843	79.774	128.148
BAĞIMSIZLAR	314.251	234.443	1.835.486
TOPLAM KAYITLI SEÇMEN SAYISI	41.407.027	43.552.931	42.799.303

03 Kasım 2002 XXII. Dönem Milletvekili Genel Seçimi, 28 Mart 2004 İl Genel Meclisi Üyelikleri Seçimi ve 22 Temmuz 2007 XXIII. Dönem Milletvekili Genel Seçimi Sonuçları (Oy sayısı)

[Kaynak: T.C. Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı Resmi İnternet Sitesi]

2002 ve 2007 Seçim Sonucu: Milletvekili Sayıları

PARTİ ADI	2002	2007
ADALET VE KALKINMA PARTİSİ	363	341
CUMHURİYET HALK PARTİSİ	178	112
MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ	-	70
BAĞIMSIZLAR	9	26
TOPLAM MİLLETVEKİLİ SAYISI	550	550

03 Kasım 2002 XXII. Dönem Milletvekili Genel Seçimi ve 22 Temmuz 2007 XXIII. Dönem Milletvekili Genel Seçimi Sonuçları (Milletvekili sayısı)

[[Kaynak: T.C. Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı Resmi İnternet Sitesi](#)]

2002, 2004 ve 2007 Seçim Sonucu: Oy Oranları

PARTİ ADI	2002	2004	2007
ADALET VE KALKINMA PARTİSİ	%26,10	%30,88	%38,15
ANAVATAN PARTİSİ	%3,91	%1,85	-
AYDINLIK TÜRKİYE PARTİSİ	-	%0,01	%0,24
BAĞIMSIZ TÜRKİYE PARTİSİ	%0,36	%0,35	%0,43
BÜYÜK BİRLİK PARTİSİ	%0,78	%0,86	-
CUMHURİYET HALK PARTİSİ	%14,76	%13,51	%17,10
DEMOKRAT PARTİ	-	%0,02	%4,44
DEMOKRATİK HALK PARTİSİ	%4,74	-	-
DEMOKRATİK SOL PARTİ	%0,93	%1,57	-
DOĞRU YOL PARTİSİ	%7,27	%7,38	-
EMEĞİN PARTİSİ	-	%0,04	%0,06

İkinci Binyıl Başında Türkiye’de Demokrasi

PARTİ ADI	2002	2004	2007
GENÇ PARTİ	%5,52	%1,93	%2,49
HALKIN YÜKSELİŞİ PARTİSİ	-	-	%0,04
LİBERAL DEMOKRAT PARTİ	%0,22	%0,00	%0,08
MİLLET PARTİSİ	%0,16	%0,02	-
MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ	%6,37	%7,74	%11,69
SAADET PARTİSİ	%1,90	%2,98	%1,92
SOSYALDEMOKRAT HALK PARTİSİ	-	%3,82	-
TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ	%0,14	%0,20	%0,19
YENİ TÜRKİYE PARTİSİ	%0,88	%0,18	
YURT PARTİSİ	%0,71	-	-
ÖZGÜRLÜK VE DAYANIŞMA PARTİSİ	%0,26	%0,03	%0,12
İŞÇİ PARTİSİ	%0,39	%0,18	%0,30
BAĞIMSIZLAR	%0,76	%0,54	%4,29
TOPLAM KAYITLI SEÇMEN SAYISI	%100,00	%100,00	%100,00

03 Kasım 2002 XXII. Dönem Milletvekili Genel Seçimi, 28 Mart 2004 İl Genel Meclisi Üyelikleri Seçimi ve 22 Temmuz 2007 XXIII. Dönem Milletvekili Genel Seçimi Sonuçları (% oranlar)

[Kaynak: T.C. Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı Resmi İnternet Sitesi]

2002 ve 2007 Seçim Sonucu: Milletvekili Oranları

PARTİ ADI	2002	2007
ADALET VE KALKINMA PARTİSİ	%66,00	%62,11

İkinci Binyıl Başında Türkiye’de Demokrasi

PARTİ ADI	2002	2007
CUMHURİYET HALK PARTİSİ	%32,36	%20,40
MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ	-	%12,75
BAĞIMSIZLAR	%1,64	%4,74
TOPLAM MİLLETVEKİLİ SAYISI	%100,00	%100,00

03 Kasım 2002 XXII. Dönem Milletvekili Genel Seçimi ve 22 Temmuz 2007 XXIII. Dönem Milletvekili Genel Seçimi Sonuçları (yüzde oran)

[[Kaynak: T.C. Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı Resmi İnternet Sitesi](#)]